

Redegørelse til tillægsgulativet for **Simested Å naturstrækninger**

2022

Politisk behandling

Indhold

1	Oversigtskort	3
2	Planmæssigt grundlag for regulativet	4
	Generelle planmæssige forhold	4
	Specifikke planmæssige forhold for Simested Å	4
	Vandløbsloven	4
	Vandområdeplanen	5
	Udsætningsplan for fisk	6
	Natura 2000-områder	7
	Natur og landskab	8
	Miljøbeskyttelsesloven	10
	Lov om naturbeskyttelse	10
	Lov om okker	12
	Forsvaret	12
	Ferie og fritid	12
	Fredninger	12
	Grundvand	12
	Råstoffer	12
3	Fastsættelse af krav til vandføringsevne ved teoretisk skikkelse	13
	Kontrol af vandføringsevnen	13
4	Kontrolopmåling af vandløbets aktuelle tilstand	16
5	Konsekvensvurdering af regulativet	17
	Afvandingsmæssige konsekvenser	17
	Grødeskæring	17
	Miljømæssige konsekvenser	18
6	Bilag	19

1 Oversigtskort

Figur 1 viser de to naturstrækninger af Simested å med grøn (st. 9426-6901 og st. 6067-3270). De tre dambrug, der ligger på vandløbsstrækningen 9426-3270 ("projektområdet") er også markeret på kortet.

2 Planmæssigt grundlag for regulativet

Generelle planmæssige forhold

I henhold til § 2 i bekendtgørelse nr. 919 af 27. juni 2016 om regulativer for offentlige vandløb, skal der i det følgende redegøres for de planer med videre, som danner grundlag for nærværende regulativ.

I henhold til Vandløbsloven skal Simsted Å vedligeholdes så afvandingssevnen ikke forringes. Ved vedligeholdelsen skal det ligeledes sikres, at de miljømæssige krav til vandløbskvaliteten tilgodeses. Som konsekvens af loven skal Simsted Ås fremtidige anvendelse således fastsættes ud fra en konkret afvejning af de afvandingsmæssige og naturmæssige interesser, der er knyttet til vandløbet.

Redegørelsen indeholder således en beskrivelse af grundlaget for denne afvejning og en beskrivelse af vandløbets miljømål, tilstand, vandføringsevne, eventuelle afgørelser om restaurering/regulering, fredninger med mere.

EU's Vandrammedirektiv fastlægger bindende rammer for vandplanlægningen i EU. Det overordnede formål er, at alt vand, overfladevand og grundvand, senest i 2027 skal have opnået mindst "god økologisk tilstand". I Danmark er direktivets bestemmelser lovmæssigt fastlagt i miljømålsloven, "Bekendtgørelse af lov om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder, nr. 119 af 26/01/2017".

Vandområdeplan 2015-2021 for Vandområdedistrikt Jylland og Fyn er Statens overordnede plan for, hvordan målsætningen i EU's vandrammedirektiv opnås. Vandområdeplanen indeholder retningslinjer for en række områder, som vedrører vandløbsregulativet.

Rebild Kommunes kommuneplan erstatter den tidligere regionplan. Undtagelser herfra er bestemmelser, som nu er fastsat i vandområde- og naturplaner, herunder kvalitetsmålsætning for vandløb, grundvand og vandindvinding. Kommuneplanerne må ikke stride imod vandområdeplanen.

De forhold, der har betydning for Simsted Å, er uddybet i nedenstående planer og gældende love, og det er altid muligt at få overblik over, hvilke forhold der er gældende for Simsted Å på <http://miljoegis.mim.dk/> & www.miljoportal.dk under arealinformation.

Specifikke planmæssige forhold for Simsted Å

Vandløbsloven

Lovbekendtgørelse nr. 1217 af 25. november 2019.

Efter vandløbslovens formålsbestemmelse i § 1 tilstræbes det ved loven at sikre, at vandløb kan benyttes til afledning af vand, navnlig overfladevand, spildevand og

drænvand. Fastsættelse og gennemførelse af foranstaltninger efter loven skal ske under hensyntagen til de natur- og miljømæssige krav til vandløbskvaliteten, der er fastsat eller forudsat i anden lovgivning.

På baggrund af dette skal vandløbets fremtidige anvendelse og vedligeholdelse fastsættes ud fra en konkret afvejning af alle de interesser, som er tilknyttet vandløbet.

I tillægsregulativet fastlægges bestemmelser om vandløbets fysiske tilstand i form af en teoretisk skikkelse, for at leve op til Vandløbslovens § 12 stk. 1: *For offentligt vandløb udarbejder vandløbsmyndigheden et regulativ, som [...] skal indeholde bestemmelser om vandløbets skikkelse eller vandføringsevne.* Dette sker med hjemmel i Vandløbslovens § 62: *Uanset at forholdene ved et vandløb eller anlæg tidligere er fastlagt ved aftale [...], kan der fastsættes nye bestemmelser vedrørende vandløbet eller anlægget, [...] hvis den tidligere aftale eller afgørelse må anses for utilstrækkelig.*

Vandområdeplanen

Vandområdeplan 2015-2021 for Vandområdedistrikt Jylland og Fyn samt Basisanalyse for vandområdeplaner 2021-2027.

Miljømål

Af basisanalysen fremgår det, at strækningerne er målsat til "God økologisk tilstand"

Miljømålet for "god økologisk tilstand" i vandløb er i vandområdeplanen fastsat ud fra tilstanden af vandløbets smådyrsfauna, fisk og planter. Derudover er det kemiske miljømål også fastsat for vandløb.

De øvrige biologiske, hydromorfologiske og fysisk-kemiske kvalitetselementer i vandområdeplanen indgår i tilstandsvurderingen som støtteparametre.

Kemisk tilstand

Den kemiske tilstand for de to strækninger i Simested Å er ukendt.

Økologisk tilstand

Den samlede økologiske tilstand er vurderet i basisanalysen ud fra parametrene smådyr, fisk, vandplanter og miljøfarlige forurenende stoffer. Tabel 1.2 viser vandløbets nuværende tilstand.

Tabel 1.2. Nuværende økologisk/kemisk tilstandsklasse.

Parameter	St. 9426-7822	St. 7822-3667	St. 3667-3270
Samlet økologisk tilstand	Dårlig	Moderat	God
Smådyr	Moderat (DVFI 4)	Moderat	God
Fisk	Dårlig	God	Ukendt
Vandplanter	Ukendt	Ukendt	Ukendt
Miljøfremmede stoffer	Ukendt	Ukendt	Ukendt
Kemisk	Ukendt	Ukendt	Ukendt
DFI (støtteparameter)	Ukendt	Ukendt	0,53-0,57

Den nuværende samlede økologiske tilstand på størstedelen af de to strækninger er moderat/dårlig. Miljømålsætningen opfyldes dog på de sidste ca. 400 m. (St. 3667-3270), se kortoversigt i bilag 1.

Administrationen og vedligeholdelsen af vandløbet skal således understøtte, at vandløbets fysiske tilstand i størst muligt omfang kan bringes i overensstemmelse med de krav, som miljømålsætningen stiller hertil.

Tabel 1 Baggrundsdata, der ligger til grund for tilstandsklasserne. I tabellen ses [Målt værdi/Mål for god økologisk kvalitet (Årstal for prøvetagningen)] for fem vandløbsstrækninger, der tilsammen udgør projektområdet. Det måleparameter, der har den dårligste tilstand er udslagsgivende for den samlede tilstand. Strækningerne er vist på kortet i bilag 1.

	St. 9426-7822 m (o8877g)	St. 7822-6660 m (o8877h)	St. 6660-5954 m (o8877i)	St. 5954-3667 m (o8877j)	St. 3667-1898 m (o8877k)
Smådyr	5/5 (2018)	4/5 (2018)	4/5 (2018)	4/5 (2018)	4/5 (2018)
Fisk	0,01/0,05 (2014)	-	-	1/0,5 (2014)	-
DFI	-	-	-	-	0,53-0,57 (2017)

Udsætningsplan for fisk

Plan for fiskepleje i Simested Å - udgivet af DTU Aqua i 2015.

Der er ikke fundet behov for udsætninger i vandløbet, men der opfordres til, at der i stedet foretages vandløbsrestaurering med udlægning af gydegrus m.m. på de strækninger, hvor dårlige bestande af yngel skyldes dårlige gyde- og opvækstmuligheder. Planen indeholder følgende beskrivelse af vandløbet i projektområdet:

På det videre forløb til ned forbi Volstrup Dambrug er åen fortsat reguleret, og bunden generelt sandet. Ca. 900 m nedstrøms motorvej E45 ligger et gammelt styrt udformet som en bassin-trappe med 5 kamre. Der er fyldt sten i kamrene, men der er kraftig strøm gennem styrtet. Faldet er på ca. 1 m og kan med fordel udnyttes til at etablere en længere gydestrækning. Ved Volstrup Dambrug er der en passage i form af en modstrømstrappe. Undersøgelser viser dog, at modstrømstrapper langt fra fungerer optimalt, og mange fisk vil ikke formå at passere trappen. Det anbefales, at passageforholdene forbedres f.eks. i form af et stryg. Der blev elfisket på en enkelt station på strækningen, og her blev der fundet en del ældre ørred og nogle få yngel. Også her er der en betydelig højere tæthed af ørred sammenlignet med 2006.

Ingen udsætning:

Lgd.: ca. 4,6 km, gbr.: 4,0 m,

Dybde: 70-100 cm.

På strækningen ned mod Stenild Bro bliver de fysiske forhold bedre. Åen slynger sig mere naturligt, og forekomsten af grus og sten øges. Der blev fundet en høj tæthed af ørred, som især består af årets yngel.

Intet udsætningsbehov.

Lgd.: ca. 0,6 km, gbr.: 5,3 m,

Dybde: 60-90 cm

Lidt nedstrøms Stenild Bro findes stemmeværket ved Stenildbro Dambrug. Det meste frivand passerer gennem en bassintrappe, men ved undersøgelsen løb der også en del vand over en stemmeport. For at forbedre passageforholdene kan bassintrappen med fordel erstattes af et stryg. På strækningen videre ned forbi Hannerup og Dyngen er der klart vand og god strøm. Bunden er overvejende sandet, men der findes også områder med grus og sten. Der er omløbsstryg ved Hannerup Fiskeri. Stryget er gjort bredere, og vandføringen er øget siden sidste undersøgelse som følge af, at dambruget ikke længere tager så meget vand ind. Der er ikke længere en pligtudsætning ved Hannerup Fiskeri. På alle tre undersøgte stationer blev der fundet en høj tæthed af ørred bestående af såvel yngel som ældre fisk. Station 6 i omløbsstryget ved Hannerup har den højeste tæthed af ørred, som er fundet i denne undersøgelse, 412 ørreder pr. 100 m²

Intet udsætningsbehov.

Lgd.: ca. 6,7 km, gbr.: 4,8 m.

Dybde: 40-90 cm

Natura 2000-områder

Projektområdet i Simsted Å er ikke beliggende indenfor et Natura 2000-område. Vandløbet har dog udløb til Natura 2000-område nr. 30 *Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals Ådal* og desuden er den nederste strækning kortlagt som habitatnatur med habitatnaturtype nr. 3260 – vandløb med vandplanter, som også er en del af Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag. Disse strækninger skal forvaltes med sigte på at bevare eller opnå gunstig bevaringstilstand for vandløbet som naturtype og for de arter i udpegningsgrundlaget, der er knyttet til vandløbet eller afhængige af tilstanden i vandløbet. Forvaltningen af naturstrækningerne skal være med til at sikre gunstig bevaringstilstand for de nedstrøms liggende strækninger.

Udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området ses i nedenstående tabel.

Tabel 2 Udpegningsgrundlag for Natura 2000-område nr. 30 Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals Ådal.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 30		
Naturtyper:	Vadeflade (1140)	Lagune* (1150)
	Bugt (1160)	Rev (1170)
	Strandvold med enårige planter (1210)	Strandvold med flerårige planter (1220)
	Kystklint/klippe (1230)	Enårig strandengsvegetation (1310)
	Strandeng (1330)	Klithede* (2140)
	Søbred med småurter (3130)	Kransnålalge-sø (3140)
	Næringsrig sø (3150)	Brunvandet sø (3160)
	Vandløb (3260)	Våd hede (4010)
	Tør hede (4030)	Enekrat (5130)
	Tørt kalksandsoverdrev* (6120)	Kalkoverdrev* (6210)
	Surt overdrev* (6230)	Tidvis våd eng (6410)
	Urtebræmme (6430)	Nedbrudt højmose (7120)
	Hængesæk (7140)	Tørvelavning (7150)
	Kildevæld* (7220)	Rigkær (7230)
	Bøg på mor (9110)	Bøg på muld (9130)
	Ege-blandskov (9160)	Stilkeke-krat (9190)
	Skovbevokset tørvemose* (91D0)	Elle- og askeskov* (91E0)
Arter:	Kildevældsvindelsnegl (1013)	Grøn kølleguldsmed (1037)
	Stor kærguldsmed (1042)	Bæklampret (1096)
	Flodlampret (1099)	Stavsild (1103)
	Stor vandsalamander (1166)	Damflagermus (1318)
	Odder (1355)	Spættet sæl (1365)
	Blank seglmos (1393)	Gul Stenbræk (1528)

Bæklampret og flodlampret er begge på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området (bilag II-arter). Da lampretterne trækker op i vandløbssystemet for at gyde i grus- eller stenbund, må det antages, at lampretterne er sårbare overfor opgravning af bundmateriale i gydesæsonen på de to naturstrækninger af Simsted Å.

Natur og landskab

Kommuneplan 2021 for Rebild Kommune.

I Rebild Kommunes Kommuneplan fastlægges de overordnede mål og retningslinjer for kommunens fysiske udvikling i byen og i det åbne land. For en nærmere beskrivelse af disse henvises til selve kommunenplanen, som kan findes på www.rebild.dk.

Projektområdet ligger i et område udpeget som "Grønt Danmarkskort". Retningslinjerne for udpegningerne indeholdt i Grønt Danmarkskort skal søge at forbedre eller opretholde naturkvaliteten, og undgå at anden planlægning forhindrer dette.

Projektområdet ligger i et område udpeget som "særligt naturområde". Her skal planlægning for og administration af arealanvendelsen og tilstanden tjene til at forbedre naturkvaliteten.

Det gælder derfor, at der ikke kan tillades indgreb, der tilsidesætter beskyttelseshensynene i områderne. Beskyttelseshensynene kan kun tilsidesættes i det omfang særlige samfundsmæssige eller planlægningsmæssige hensyn taler for det, eller hvis det sker i forbindelse med projekter, der har til formål at forbedre naturtilstanden i et større område eller for at forbedre offentlighedens adgang.

Projektområdet ligger i et område udpeget som "Økologisk forbindelse". I de økologiske forbindelser skal planlægning og administration vedrørende arealanvendelsen og tilstanden forbedre levesteder og spredningsmuligheder for de planter og dyr som forbindelserne skal sikre. I de økologiske forbindelser skal barrierer for dyre- og plantelivet så vidt muligt undgås. Hvor et nyt anlæg ikke kan undgås, skal virkningen reduceres mest muligt. Eksisterende væsentlige barrierer skal søges afhjulpet.

Projektområdet ligger i et område udpeget som "Bevaringsværdige landskaber". De bevaringsværdige landskaber skal som udgangspunkt friholdes for byggeri og tekniske anlæg, der forringer eller forstyrrer landskabets karakter og oplevelsesværdier. Byggeri eller anlæg, der er driftsmæssigt nødvendigt for landbrugserhvervet, skal placeres og udformes med særlige hensyn til opretholdelsen af landskabets karakter og oplevelsesværdier.

Projektområdet ligger i et område udpeget som "Større sammenhængende landskaber". De større sammenhængende landskaber, skal friholdes for større tekniske anlæg og andet stort og markant byggeri, der slører landskabssammenhængen eller påvirker karakteren og oplevelsesværdierne i nabolandskaberne negativt. Hvis der er tungtvejende hensyn til at placere anlægget indenfor udpegningen, skal det placeres og udformes, så det præger landskabssammenhængen mindst muligt.

Projektområdet ligger i et område hvor Skovrejsning er uønsket.

Projektområdet ligger i et område udpeget som "Lavbundsareal", på nær Hannerup Dambrug. Med vedtagelsen af planen om Grøn Vækst, og efterfølgende vedtagelse af vandplanerne og senere vandområdeplanerne, er det forudsat, at der skal ske udpegning af lavbundsarealer, hvor der på kommunalt og statsligt initiativ kan etableres vådområder, primært til reduktion af kvælstofudledning fra landbrugsarealer til indre farvande og fjorde. Som sideeffekt hertil kommer en udvidelse af det samlede

naturareal på landsplan, samt en forventet varierende, men varig, reduktion af fosforudledningen.

Miljøbeskyttelsesloven

Lovbekendtgørelse nr 1218 af 25/11/2019.

Rebild Kommunes spildevandsplan.

Miljøbeskyttelseslovens formål er at medvirke til at værne om natur og miljø, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskets vilkår og for bevarelse af dyre- og plantelivet.

Af særlig interesse i denne sammenhæng kan nævnes lovens § 27, der fastsætter, at stoffer, der kan forurene vandet, ikke må tilføres vandløb, søer eller hav og at sådanne stoffer ikke må oplægges, så der er fare for, at vandet forurenes. Der kan dog efter § 28 gives tilladelse til, at spildevand tilføres vandløb med videre. Af § 27 fremgår endvidere, at stoffer, der er aflejret i vandløb, søer eller havet, ikke uden tilladelse må påvirkes, så de kan forurene vandet. Med hjemmel i lovens kapitel 4 fastsættes kravene til udledning af spildevand til vandløb. I denne forbindelse skal den hydrauliske belastning af vandløbet vurderes, således at udledninger ikke giver anledning til uønsket erosion eller til oversvømmelse af vandløbsnære arealer.

For en mere detaljeret oversigt over udledninger til vandløb henvises til Rebild Kommunes Spildevandsplan.

Lov om naturbeskyttelse

Lovbekendtgørelse nr. 240 af 13/03/2019, med senere ændringer.

Beskyttet natur

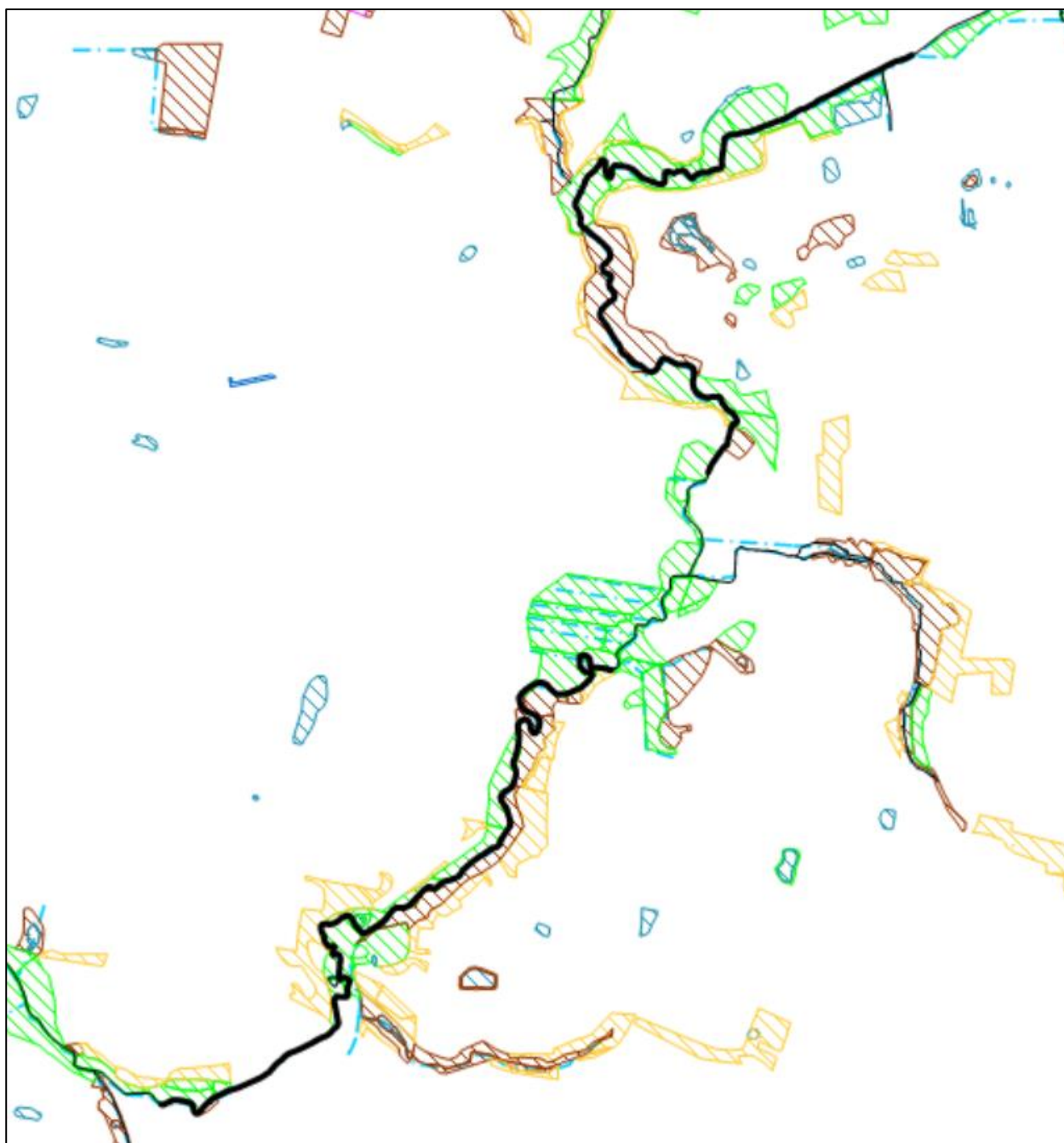
Strækningerne er udpeget som et beskyttet vandløb og er derved omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Beskyttelsen af udpegede § 3-vandløb indebærer, at der ikke må foretages ændringer i tilstanden af disse ud over sædvanlig vedligeholdelse. Det betyder, at der blandt andet ikke må foretages en række indgreb uden forudgående dispensation såsom:

- Rørlægning.
- Etablering af markvejsoverkørsler.
- Uddybning af vandløbsbunden.
- Opgravning eller omlejring af grus, sten, tørv, ler og andet oprindeligt bundmateriale.
- Afgravning af brinker.
- Opstemninger med videre.
- Regulering af vandløb (omlægning/flytning/udddybning med mere).

Projekter, der kræver dispensation fra Naturbeskyttelseslovens § 3, kræver også tilladelse efter Vandløbsloven. Rebild Kommune kan i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelserne i § 3.

Størstedelen af de vandløbsnære arealer langs begge strækninger er registeret som beskyttede naturtyper (§ 3-områder) (Figur 1.2).

Figur 1.2. § 3 beskyttede naturområder (grøn = engarealer, brun = mose, lilla = hede, blå = sø, orange = overdrev). De to naturstrækninger er markeret med fed sort streg.

Bilag IV arter

Dyr der er optaget i habitatdirektivets bilag IV a er beskyttede i deres udbredelsesområder. Planter optaget på bilag IV b er beskyttede mod ødelæggelse. Direktivets bilag IV a er implementeret i naturbeskyttelseslovens kapitel 5, hvori der er forbud mod forsætligt at forstyrre arterne med skadelig virkning for individ eller bestand.

Forbuddet gælder i forhold til alle livsstadier af de omfattede dyrearter. Yderligere må yngle- eller rasteområder for arterne, ikke beskadiges eller ødelægges.

Der er kendskab til forekomst af odder i området og der er derfor sandsynlighed for, at odderen findes i vandløbssystemet.

Grøn kølleguldsmed findes i det nedstrøms liggende Natura 2000-område nr. 30. Larven lever nedgravet i sand eller grus. Da Grøn kølleguldsmed typisk er tilknyttet de nedre dele af å-systemet, og den kun er observeret her, vurderes det at tillægsregulativer ikke vil have en væsentlig påvirkning på arten.

Der er ikke kendskab til forekomster af øvrige bilag IV arter.

Det nye regulativ vil ikke medføre en forringelse af yngle- eller rasteområder for odder eller andre dyrearter på habitatdirektivets bilag IV a eller ødelæggelse af plantearter på habitatdirektivets bilag IV b.

Lov om okker

Lovbekendtgørelse nr. 1581 af 10/12/2015.

Projektområdet ligger i et område udpeget som okkerpotentielt. Området er udpeget som klasse IV (uden risiko for udledning). Bestemmelsen har til formål at forebygge og bekæmpe gener fra okker i vandløb, søer og havet. I de okkerpotentielle områder skal der tages særlige hensyn til dræning/udgrøftning.

Forsvaret

Forsvarets olieledning NEPS krydser Simested Å ca. 300 m. nedstrøms Volstrup Dambrug.

Ferie og fritid

Kommuneplan 2021 for Rebild Kommune.

Syd for Volstrup dambrug løber Simested Å gennem et "arealudlæg til feriefritidsformål i det åbne land", hvor der i dag ligger en golfbane.

Simested Å er udpeget til sejlads nedstrøms Stenild Bro/Løgstørvej.

Fredninger

Projektområdet af Simested Å er ikke beliggende i et fredet område.

Grundvand

Der er ingen særlige drikkevandsinteresser i projektområdet af Simested Å.

Råstoffer

Projektområdet gennemløber ikke områder, der er forbundet med særlige råstofinteresser.

3 Fastsættelse af krav til vandføringsevne ved teoretisk skikkelse

Rebild Kommune ønsker at sikre, at de to naturstrækninger af Simested har en vandføringsevne i den grødefri situation, der svarer til de dimensioner, der er beskrevet i regulativet, kaldet de teoretiske vandløb.

Med fastsættelsen af krav til en vandføringsevne og ikke et bestemt profil sikres, at vandløbets profil fortsat uhindret kan ændre sig, blot vandføringsevnen er tilgodeset. Det betyder, at der på en vandløbsstrækning kan være lokale indsnævring eller aflejringer, så længe det ikke giver anledning til, at vandføringsevnen forringes over en fastsat grænse. Der tages herved hensyn til både de afvandingsmæssige og de miljømæssige interesser ved vandløbet.

Kravene til vandløbets dimensioner og den deraf afledte vandføringsevne angives udelukkende ved en beskrivelse af vandløbets profiler. Ved kontrollen af vandløbets dimensioner tages der derfor ikke hensyn til eventuel grødevækst i vandløbet. Kontrollen udføres så vidt muligt i den grødefri periode fra januar til april.

Vandløbets regulativfastsatte vandføringsevne er beskrevet ved en teoretisk vandløbsskikkelse (vandløbets teoretiske dimensioner), manningtallet og tre afstrømningsværdier.

En vandløbsstrækningens manningstal er et udtryk for strækningens ruhed. Et højt manningstal er udtryk for, at vandløbet er forholdsvis jævnt og med glat bund og sider, mens et lavt manningstal omvendt er udtryk for større variationer og at vandløbets bund og sider er mere ru.

Vandløbets teoretiske dimensioner er fastlagt på grundlag af en opmåling af vandløbsstrækningerne og kontrol af vandføringsevnen i 2019 og 2021.

Kontrol af vandføringsevnen

Kontrollen foretages ved anvendelse af følgende tre afstrømningsværdier:

- Lille afstrømning: 8 l/s/km²
- Middel afstrømning: 12 l/s/km²
- Stor afstrømning: 56 l/s/km²

Der anvendes et manningstal (vandløbets ruhed) på 30 og oplandet er på 80,42 km² ved start af strækningen (st. 6.067 m) og 86,57 km² ved slut af strækningen (st. 3.270 m).

Der gennemføres herefter en hydraulisk beregning, hvor vandføringsevnen i det opmålte vandløb og det teoretiske vandløb sammenlignes. De hydrauliske beregninger viser, hvordan vandspejlet vil indstille sig gennem vandløbet ved en bestemt vandføring og ruhed.

Ved at gennemføre en beregning på disse tre situationer kontrolleres, om vandløbets faktiske vandføringsevne er lige så god som i det teoretiske vandløb med de dimensioner, der er angivet i regulativet.

Vandspejlsforløbet for hver af de tre afstrømninger beregnes for de opmålte dimensioner og dimensionerne i regulativets teoretiske profil. En sammenligning af vandføringsevnen i det teoretiske vandløb og det opmålte vandløb foregår på den måde, at koterne til de beregnede vandspejl findes og afbildes.

I regulativet er der indbygget mulighed for vandspejlsstigning på 20 cm, før der skal iværksættes oprensning. Det vil sige at der først skal iværksættes oprensning, hvis vandspejlsniveauet i det opmålte vandløb ligger mere end 20 cm over vandspejlsniveauet i det teoretiske profil.

Med bestemmelserne er der taget hensyn til de naturlige variationer, som vandløbets vandføringsevne undergår, således at hyppige opgravninger undgås. Ligeledes er der taget hensyn til, at strækningerne i årtier har henlagt som naturvandløb uden jævnlige oprensninger. Den tidligere status som naturvandløb byggede på vandløbsmyndighedens erfaringer for, at strækningerne kunne vedligeholde sig selv primært som følge af et godt fald.

Vandspejlsberegningerne gennemføres ved hjælp af Orbicons stationære strømningsmodel VASP. De hydrauliske beregninger i VASP foregår som stykvisse beregninger efter Manning-formlen med anvendelse af modstandsradius.

Valg af dimensioner

Simested Å har iht. tidligere og gældende regulativer altid henligget ureguleret og der er således ikke tidligere fastlagt dimensioner der kan anvendes som udgangspunkt for en teoretisk skikkelse. Fastlæggelsen er således udelukkende foretaget på baggrund af de udførte opmålinger. Iht. gældende regulativ er der fastlagt en teoretisk skikkelse for strækningen op- og nedstrøms nærværende strækning. De tilhørende bundkoter i op- og nedstrøms ende er anvendt, således der ikke er et spring i bundkoten mellem nærværende strækning og strækningerne op- og nedstrøms. Den teoretiske skikkelse er fastlagt så denne har en vandføringsevne svarende til de opmålte forhold.

I tiden omkring opmålingen (2017, 2019 og 2020) er der foretaget opgravninger af mindre lokale sandbanker i kurver eller lignende, som det tidligere regulativ har givet mulighed for. Da opmålingen er foretaget af flere omgange i en periode fra 2019-2021, er opgravningerne nogle steder foretaget før og nogle steder efter opmålingen.

På den øvre del af strækningen Volstrup-Stenildbro er oprensningen med i opmålingen. Her er vandføringsevnen forbedret svarende til en vandstandssænkning på 10-25 cm ift. de tidligere opmålinger, jf. bilag 2. Det skyldes sandsynligvis oprensningen umiddelbart inden opmålingen.

På den nedre del af strækningen Volstrup-Stenildbro, hvor der ikke blev rensset op inden opmålingen, er vandføringsevnen forringet svarende til en vandstandshævning på 5-15 cm ift. de tidligere opmålinger.

Det skyldes sandsynligvis en ulovlige opgravning af strækningen i 1989, inden de tidligere opmålinger. Ved afgravning af tørv, sten, grus, sand og slam blev vandløbet 0,5-3 meter bredere og 10-20 cm dybere, jf. bilag 3. Idet vandløbets profil blev gjort væsentligt større, vil der alt andet lige have været en øget sedimentation af især sand og slam frem mod de seneste opmålinger.

På strækningen Stenildbro-Hannerup, hvor oprensningen ikke er med i opmålingen, er vandføringsevnen nogle steder forbedret og nogle steder forringet ift. de tidligere opmålinger. Dog er forringelserne under 10 cm, hvilket er grænsen for, hvornår Rebild Kommune er forpligtiget til at rense op på de øvrige strækninger i Simsted Å. Dette med undtagelse af stenstryget omkring Hannerup Dambrug, men da det her er stenbund, må der ikke renses op uanset jf. gældende regulativ.

4 Kontrolopmåling af vandløbets aktuelle tilstand

Ved mistanke om manglende overholdelse af regulativets krav til dimensioner eller vandføringsevne iværksættes en kontrolopmåling af den pågældende vandløbsstrækning til beskrivelse af vandløbets aktuelle fysiske variation. Kontrolopmålingen har til formål at fastlægge udstrækning og mængde af et eventuelt oprensingsbehov.

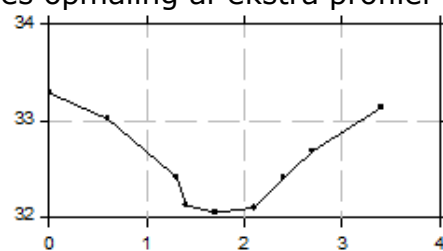
Ved en indledende kontrol foretages en fysisk besigtigelse med bundpejling ud for eventuelle skalapæle ligesom eventuelle broer kan tilses for indikation på sandaflejringer over regulativmæssig bund. Ved mistanke om, at der forekommer aflejringer, som begrænser vandføringsevnen i hele vandløbet eller på delstrækninger, kan den fysiske besigtigelse suppleres med at vandløbsmyndigheden foretager en stikprøve-kontrolmåling af bundkoten på den pågældende strækning.

Hvis stikprøvekontrollen af bundkoten viser, at der er sandsynlighed for at regulativets krav til den teoretisk skikkelse ikke er overholdt, kan vandløbsmyndigheden iværksætte en kontrolopmåling.

Kontrolopmålingen udføres så vidt muligt i perioden januar-april for at vandløbet er så grødefrit som muligt.

Kontrolopmålingen gennemføres altid efter de nyeste retningslinjer for vandløbsopmåling. Dette er på tidspunktet for regulativets udarbejdelse beskrevet dybdegående i *Guidelines for opmåling af vandløb, 2013*.

Kontrolopmålingen omfatter en opmåling af tværprofiler i vandløbet, hvor afstanden mellem profilerne er afhængig af vandløbstypen. Typisk er afstanden mellem tværprofilerne ca. 100 m. I mindre vandløb med stærkt varierende tværprofiler bør afstanden være mindre og i større vandløb med meget lille variation i tværprofilerne kan afstanden være større end 100 m. Desuden foretages opmåling af ekstra profiler ved væsentlige ændringer i profilet, såsom indsnævring, udvidelse, større ændring i anlæg og brinkudskridninger. Andre væsentlige ændringer af profilet er bygværker, såsom broer, røroverkørsler og lignende. Ved disse opmåles et tværprofil umiddelbart før og efter bygværket og der foretages ligeledes en opmåling af bygværket.

Figur 3.1 Eksempel på et opmålt profil i et lille vandløb

I det enkelte tværprofil udtages tilstrækkeligt mange punkter til at beskrive profilet med en rimelig nøjagtighed, hvorfor antallet af punkter kan variere meget alt efter profilets størrelse og variation. Punkterne skal beskrive profilet mellem øverste vandløbskant på begge sider af vandløbet og skal således beskrive profilets variationer både i vandløbsbunden og på sideskråningerne, se nedenstående 2 eksempler. Punkterne udtages med flad fod på stadiet, således at koten måles ved sideskråningens/bundens overflade, uanset om denne overflade består af mudder, sand, slam, grus, sten eller andet.

5 Konsekvensvurdering af regulativet

Afvandingsmæssige konsekvenser

Simested Å har på begge strækninger faldforhold, der giver en god afvanding af det vandløbsnære arealer. Af den grund har strækningerne iht. tidligere regulativer altid henligget ureguleret. Trods en relativt stor sandvandring i Simested Å, har strækningerne vist sig at kunne holde en relativt konstant gennemsnitlig vandføring, og der har således ikke været behov for oprensninger i minimum 15 år.

De omkringliggende arealer er ekstensivt dyrket/afgræsset, og der er ingen problemer i at fortsætte denne drift.

Den teoretiske skikkelse er fastlagt, så denne har en vandføringsevne svarende til de senest opmålte forhold i 2019 og 2021.

Det skal understreges, at tillægsregulativet ikke medfører sikring mod oversvømmelser, men blot at risikoen for oversvømmelser ikke forøges i forhold til det hidtidige regulativ. Det skal ligeledes bemærkes, at de tre anvendte afstrømningsværdier ikke er udtryk for den aktuelle vandføring i vandløbet, men udelukkende anvendes til en kontrol af, hvorvidt regulativets fastsatte krav til vandføringsevnen er overholdt.

Beregnete vandspejl for regulativets krav til teoretisk skikkelse og aktuelle forhold ved opmålingen i 2019/2021 kan ses i bilag 2.

Vandspejlsberegningerne viser, at vandløbets aktuelle vandføringsevne ved en stor afstrømning ikke er tilstrækkelig fra broudløbet ved st. 4521 til ca. 250 m opstrøms herfor. Dette skyldes ændringer af overkørslen/bygværket ved starten af omløbet ved Hannerup Dambrug. I 2007 blev der givet tilladelse til ændring af vandindtaget til dambruget samt forbedring af fiskepassagen forbi dambruget. Denne ændring har betydet et ændret vandspejlsforløb opstrøms bygværket, men da der er givet tilladelse til ændringen, skal der ikke foretages oprensninger grundet denne ændring.

Vandløbsmyndigheden kan, som en del af vedligeholdelsen, foretage mindre miljøforbedrende tiltag i de enkelte vandløb så som placering af større sten, udlægning af grus eller dødt ved samt fjernelse af mindre spærringer for at skabe fri passage for fisk og smådyr. Tiltagene skal kunne foretages indenfor kravene til dimensioner eller vandføringsevne, samt accept fra de berørte lodsejere. Alle andre tiltag behandles efter reglerne i vandløbslovens kapitel 6 eller 8, der omhandler regulering og restaurering af vandløb.

Grødeskæring

Der ændres ikke på hverken metode for grønnskæring, strømrendebredde eller antallet af grønnskæringer. Dermed forventes der ingen forringelse af vandafledningsforholdene som følge af grønne.

Miljømæssige konsekvenser

Oprensning kan være med til at genskabe den oprindelige vandløbsbund og fjerne slam og sand, men oprensning skaber ofte en mere ensartet vandløbsbund, hvor planter og sediment bortgraves og dermed også fjerner levesteder for vandløbsfaunaen.

For at mindske de miljømæssige skadesvirkninger af opgravning, må der kun fjernes sediment, der er afsat på vandløbsbunden i form af aflejringer af mudder, sand, slam og lignende. Grus- og stenbund må ikke graves op. Overhængende brinker, sten og rødder i vandløbet skal så vidt muligt bevares.

De to naturstrækninger af Simested Å har erfaringsmæssigt ikke vist behov for opgravning, og dette har været uden afvandingsmæssige konflikter med de omgivende arealer. Da der gives mulighed for en vandspejlsstigning på 20 cm, før der skal iværksættes oprensning, er det Rebild Kommunes vurdering, at tillægsregulativet ikke vil være til hinder for opfyldelse af vandløbets målsætning om god økologisk tilstand.

I det gældende regulativ for Simested Å har det på de to naturstrækninger været muligt at *fjerne mindre lokale sandbanker i kurver eller lignende*. Det er Rebild Kommunes vurdering, at fastlæggelsen af nye dimensioner for de to strækninger ikke vil give anledning til hyppigere opgravninger end det har været tilfældet hidtil.

Opgravning på strækninger, som ikke tidligere er blevet oprenset regelmæssigt, vil kræve dispensation fra Naturbeskyttelseslovens § 3.

6 Bilag

Bilag 1 Oversigtskort over miljøtilstand

Bilag 2 Kontrolrapporter for st. 3.270-6.067 og st. 6.901-9.426 med underbilag

Bilag 3 Skov- og Naturstyrelsens afgørelse om ulovlig opgravning